Published and distributed under permit (No. 751), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

# СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ РІК XXIX. Ч. 278. Джерзи Сити, Н. Дж., середа, 30. падолиста, 1921. VOL. XXIX. No. 278. Jersey City, N. J., Wednesday, November 30, 1921. THREE CENTS

# СКЛАДАЙТЕ ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ І ЗАКРІПЛЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТИ ГАЛИЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ

## АМЕРИКА ОБСТОЮЄ ПРИ СВОЇМ ПЛЯНІ РОЗОРУЖЕННЯ

**ВАШІНГТОН, 28. падолиста. — Американські морські знавці уже покінчили роботу коло докладного обчислення кораблів усіх держав, вмішаних в акцію розоружения, та прийшли до переконання, що плян американського уряду, предложений Гюзом в перший день засідання конференції, не повинен бути змінений.**

**Незадовго американські знавці предложать свій формальний рапорт про свій розслід. Рівночасно в тім самім напрямі працюють знавці других держав, і вони теж подадуть свою опінію про справу. Всі сі опінії підуть до субкомітету знавців, на чолі котрого стоїть американський урядник міністерства фльоти Рузвелт. На основі сих опіній субкомітет видасть свою опінію, котру він предложить повному зборови конференції. Конференція має зібратися на повне засідання в сій справі десь вже в найблизшій будучности.**

**Опінія американських знавців орікає, що плян Гюза, після котрого фльота Злучених Держав має бути рівна фльоті Англії, а фльота Японії має виносити три пяті фльоти котроїнебудь з попередних держав, має слушну основу. З тим мала згодитися також Англія. Через те згоду Япану уважають за дуже правдоподібну.**

## ЗНОСЯТЬ ЧУЖИНЕЦЬКІ ПОЧТОВІ УРЯДИ В КИТАЮ.

**Конференція для зменчення зброєнь та справ Далекого Сходу зробила учора ще один важний крок вперед. Комітет для Східних Справ подав до відома, що Англія, Франція, Япан та Злучені Держави згодилися пристати на домагання Китаю позносити свої почтові уряди, які вони досі удержували на китайській території.**

**За те китайський уряд зі своєї сторони має зобовязатися удержувати почтову службу. Заграничні почтові уряди мають бути знесені з днем 1. січня 1923. року.**

## ЯПАН ГОДИТЬСЯ ЗВЕРНУТИ ХІНАМ ШАНТУНҐ.

**За третій ступінь в поступі конференції треба уважати заяву Япану, що він готов віддати китайську провінцію Шантунґ, забрану Китайови, як лише Китай зорганізує відповідну поліційну власть та перебере на себе тягар стереження шантунґської зелізниці.**

## ЗНОВ ПРОБУЮТЬ ПОЛАГОДИТИ КРАВЕЦЬКИЙ СТРАЙК.

**НЮ ЙОРК, 28. падолиста. — Представники кравецьких босів запропонували кравецькій юнії новий спосіб полагодження кравецького страйку: цілу справу, після сього пляну, треба віддати під розсуд міністерства праці і торговлі.**

Юнійні представники не згодилися на сей плян на тій основі, що кравецькі підприємці поломили угоду з юнією і що з ними не можна говорити так довго, як довго вони не привернуть назад поломаного контракту.

## СОЦІЯЛІСТИ ОРГАНІЗУЮТЬ НОВУ ПАРТІЮ.

**КЛІВЛЕНД, Огайо, 28. падолиста. — Річне засідання виконавчого комітету соціялістичної партії, яке відбуваєтся тепер в сім місті, поклало собі видно за ціль зорганізувати нову робітничу партію, яка малаби обєднувати ріжні робітничі організації та фармерські товариства.**

**В тій ціли виконавчий комітет соціялістичної партії має запросити на спеціяльне спільне засідання всі організації, які колинебудь заявили свою волю почати таку організацію. Нова партія має обєднувати ріжні тіла на основі федерації, себто не на основі повного злиття належачих до неї тіл, але так, щоби кожде тіло заховало свою независимість, а всі виступали як одна цілість лише в певних, виразно означених справах. Такою справою, приміром, малаби бути іменовання спільних кандидатів при виборах.**

## МОЛОЧАРСЬКІ СТРАЙКАРІ НАРІКАЮТЬ НА ПОЛІЦІЮ.

**НЮ ЙОРК, 28. падолиста. — У предсідателя нюйорських олдерманів (міської ради) звилася нині депутація жінок молочарських страйкарів і нарікала на мейора міста Гайлена, обжаловуючи його за дволичну політику супроти молочарських страйкарів. Свого часу у Гайлена була делеґація молочарських візників та просила його о поліційну охорону для страйкарів та страйкових пикет; мейор обіцяв дати відповідний приказ поліції, але досі його не видав, а поліція далі поступає самовільно зі страйковими пикетами.**

**Предсідатель ради олдерменів обіцяв поробити відповідні кроки, щоби покінчити надужиття, а рівночасно заявив, що внесе на міській раді внесення, щоби розслідити страйк молочарських візників.**

## ПЛЯН ВІДБУДОВАННЯ ЕВРОПИ ПРИ ПОМОЧИ ДЕРЖАВНИХ ДОВГІВ.

**НЮ ЙОРК, 28. падолиста. — Банкир Френк Вендерлип виступив з оригінальним пляном відбудовання західної Европи. На основі сього пляну всі европейські держави, що винні Злученим Державам гроші з війни, мають віддати довги до послідного доляра, а Злучені Держави мають ужити сї гроші на повоєнне відбудовання.**

## АМЕРИКАНСЬКІ ФАРМЕРИ ЗА ЗМЕНШЕННЄМ ЗБРОЄНЬ.

Президент Національної Ради фармерських Організацій та Національна фармерська Юнія видали в понеділок заяву про вашінгтонську конференцію в справі зменчення зоруження. Щоби належато поперти американський уряд в його зусиллях зменчити зоружения, американські фармери думають урядити дня 6. грудня великий зїзд фармерських представників щоби поперти рух, розпочати президентом.

## ЗАТОПЛЕННЄ КОРАБЛЯ.

На озері Онтеріо затонув в неділю через бурю корабель „Сити оф Ню Йорк". Озеро викинуло уже на беріг девять тіл, межи котрими розпізнано капітана корабля Гері Рендела, його жінку, двох малолітних хлопців капітана та моряків корабля. Корабель плив з Освіго, в стейті Ню Йорк, до міста Трентону, в провінції Онтаріо. Він не був великий, мав всього 360 тон містоти.

## ВІДКРИЛИ ЗЛОДІЙСЬКУ ШКОЛУ

Філаделфійська поліція попала на сліди злодійської школи. В суботу арештувала вона в одним великим склепі троє дівчат, з котрих дві були сестри. Коли поліція довідалася їх імена, показалося, що сестри є дочками богатого місцевого купця риби. Незадовго зявився на поліції батько, і став просити свої дочки вивити отверто, що довело їх до крадежи, дівчата до того часу не хотіли нічого сказати поліції; по відході отця вони стали зізнавати і признилися, що їх навчив красти один панок, якого імени вони не знали, а котрий усе ходить дуже гарно убраний. Він учив красти не лише їх, але й других дівчат, працюючих по фабриках та склепах. Поліція задержала дівчата, поки хтось не зложить за них кавції по 3.000 долярів за кожду, а сама почала глядати за „вчителем". Батько дівчат заявив поліції, що він зараз не заплатить бейлу, бо хоче лишити дочки на якийсь час у вязниці.

## ВИКИДАЮТЬ АМЕРИКАНЦЯ З МЕКСИКА.

З міста Мексико, столиці републики Мексико, доносять, що один Американець, Віліє Баклів на імя, утікаючи перед приказом арештовання, виданим проти нього мексиканським урядом, сховався до американської амбасади. Баклі був в Мексику представником ріжних нафтових фірм і послідними часами мав остро виступати проти мексиканського уряду за його політику в справі заграничних нафтових концесій. Сховавшися до амбасади, звідки його мексиканські власти не можуть арештувати без згоди американського уряду, Баклі видав публичну заяву про приказ арештовання, виданий проти нього мексиканським урядом; він заявляе, що мексиканський уряд тому хоче його арештувати, бо він заступав усе за політикою американського уряду проти Мексика.

## РАБІН ХОТІВ ПЕРЕКРАСТИСЯ ДО ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ.

На американськім кораблі „Гудсон", що приїхав недавно до Ню Йорку, приїхав „заяцем", тобто без відома корабельних властий, Ізидор Смолєр, рабін з міста Нева в Польщі. Спеціяльна комісія для розгляданя іміграційних справ розбирала його справу і рішила не допустити його до Америки на тій основі, що він свого пашпорт стратив правну силу, як він був на морю, а рабін має криву ногу. Жидівське іміграційне товариство взялося за його справу і буде боротися за право допущення рабина, що їхав „заяцем".

Межи іміграитами, допущеними іміграційними властями проти постанов закона, находиться 14-літний хлопчина зі середньої Америки котрий приїхав до Америки, щоби дати зробити собі операцію на мозку. Операцію має зробити славний мозковий спеціяліст, др. Чарлс Фрейзієр з Філаделфії. Хлопчина не мав защо їхати до Злучених Держав, і робітники в горальні, де працював його батько, зложилися на дорогу йому і батькови. Іміграційні власти дозволили обом висісти на беріг, як вони зложуть кавцію. Коли се зроблено, іміграційні власти позволили батькови забрати сина зараз з Елис Айленд. Батько взяв зараз найблизший поїзд до Філаделфії.

Іміграційні власти на Елис Айленд подали в неділю до відома, що одинацять держав уже вислали до Злучених Держав тілько іміграитів, кілько їм вільно вислати після іміграційного закона. Сими краями є: Греція, Еспанія, Африка, Атлянтійські Острови, Югославія, Палестина, Портуґалія, Нова Зеляндія, Сирія. Сі всі краї не будуть могли вислати уже більше іміграитів перед 30. липня 1922 року.

## ПОЛЬСЬКИЙ ЦЕНЗОР ПРОТИ УКРАЇНСЬКИХ ДІТЕЙ.

Після того, як польські окупаційні власти заборонили у Східній Галичині українську політичну пресу, звернули вони свою увагу на сю частину української преси, яка досі не підпадала під їх заборону; отже проти просвітних тижневиків, гумористичних часописів та — часописів для дітей. Ось 20-те число відомого нашого журналу „Світ Дитини" з 20. с. м. впало жертвою шовіністичного польського цензора. Цікаво, що, саме так дуже його тут вразило? Чи не яка казочка про вовка, що взявся визволювати вівці з „неволі" в господарів?

## СХІДНІ ОКРАЇНИ ПОЛЬЩІ В ОГНИ!

Польські газети пишуть, що польські, двори на сході падуть чимраз частіще жертвою підпалів. На днях згорів до тла фільварок Звенигород пов. Бібрка, власність Альфреда бр. Потоцкого з Ланьцута...

## ОПІКА НАД ЖИДАМИ В СИБІРІ.

Японія обняла на просьбу Жидів опіку над ними в цілій Сибірі, що офіціяльно подає до відома японський міністер заграничних справ.

## ДЕЩО ПРО РОЗОРУЖЕННЯ.

Конґрес Злучених Держав призначив на оден рік 1921-1922 стільки грошей на будову военної фльоти й удержання армії, що за ті однорічні кошти можнаби набудувати в Америці 148.000 нових мешкальних домів, каждий дім коштом пяти тисяч долярів.

Коломбійський університет (Коломбія Юніверсіті) в Ню Йорку є найбільший університет в Америці. В минулому році він мав півтора тисячі професорів і учителів і звиш двайцять шість тисяч студентів. Два таких університети з усіми колегіями, бібліотеками і лябораторіями можнаби збудувати, устроїти і забезпечити на віки вічні коштом одного великого овоєнного корабля. В Злучених Державах будують тепер шістнайцять таких великих кораблів.

Каждий тиждень послідної світової війни коштував Америку стільки грошей, що за ті гроші, вистріляні в одним тиждни, можнаби в кождім стейті Злучених Держав збудувати 140 народних або 56 середних шкіл, рахуючи кошти одної народної школи на сорок тисяч, а середної на сто тисяч долярів.

В Злучених Державах є 6.500.000 хліборобських господарств (фарм). За ті гроші, які Злучені Держави витратили на пів року війни, можнаби для кождої фарми купити один трактор і один автомобіль і ще лишило-бся шістьсот міліонів долярів на поправу доріг.

Всі війни, які були на світі від Наполеона аж до послідної світової війни (1793-1914) коштували 23 біліони долярів. Одна послідна війна (1914-1918) коштувала 186 біліонів.

Німеччина має заплатити 33.000.000.000 долярів відшкодовання за війну. Стільки-ж саме, 33.000.000.000 долярів, Злучені Держави мають заплатити за приготовання до війни.

## ЕКСПЛОАТАЦІЯ ЛІСІВ НА ВОЛИНІ І ПОЛІСЮ.

На протязі першої половини сего року, значить за шість місяців від січня до липня 1921, вивезено з Гданська за границю яких 15.000 до 20.000 вагонів зелізнодорожних перекладин (шпал), переважно дубових, каждий вагон по 10 тон. Майже все те дерево походить з дубових лісів Волині, Полісся, Білоруси (коло Вильни) і потрохи Польського Королівства. Експлоатацією і вивозом дубового, та соснового дерева керує польське Імпортове і Експортове Бюро в Варшаві.

Англійські, німецькі, голяндські і шведські компанії стараються дістати від польського уряду концесії на вируб дерева в славній Біловіжській Пущі, на границі Полісся і Білоруси. Між иншими зголосився відомий німецький підприємець і богач Гуто Штінес. Англійські фірми предкладають Польщі один міліон фунтів стерлінгів і участь в чистих зисках.

## УКРАЇНСЬКІ ПОВСТАНЦІ ОКРУЖИЛИ КИЇВ

**КОПЕНГАҐА, столиця Данії, 28. падолиста. — Тутешній дневник „Берлінске Тиденде" доносить, що проти-большевицькі українські війска окружили Київ, де ведеться розпучлива війна.**

**Кровава боротьба за посідання Києва триває вже від тижня.**

**Замітка.** — Телеграма доносить, що українські протибольшевицькі війска окружили Київ. Виходило-б, що се війска Петлюри. Одначе, радше можна допустити, що се повстанці, котрі безупинно в Київщині борються проти большевицько-московських наїзників.

## КАЖУТЬ, ЩО АРМІЯ ПЕТЛЮРИ МАЄ ЧВЕРТЬ МІЛІОНА ЖОВНІРІВ.

**ЛОНДОН, 28. падолиста. — Тутешня телеграфічна агенція „Ексчендж Телеграф" доносить з Гелсінґфорсу, столиці Фінляндії, що українські війска Петлюри заняли Житомір, столицю Волині.**

**В депеші сказано:**

**Сюди доносять, що українські проти-большевицькі війска Петлюри заняли Житомір, столицю Волині. По заняттю міста українські війска повісили 3.000 московський комуністів, а 3.000 убито на улицях.**

**Тепер є в українській армії чверть міліона війска.**

**Каменець Подільський проголошено тимчасовою столицею української держави.**

**Замітка.** — Ся вістка не виглядає на правдиву. Треба дуже сумніватись, аби армія Петлюри виносила аж чверть міліона жовнірів. Щодо успіхів сеї армії, то також тяжко в них вірити, бо тяжко, аби Українці на спілку з Ляхами могли які успіхи осягнути.

## МОСКОВСЬКІ БОЛЬШЕВИКИ ОГОЛОШУЮТЬ ВОЄННИЙ СТАН НА УКРАЇНІ.

**ЛЬВІВ, 12. падолиста. — З Риги, столиці Латвії, доносять, що московські большевики оголосили военний стан на цілій Україні, а в Києві стан облоги.**

## ПРОТИ-ЖИДІВСЬКИЙ РУХ В БОЛГАРІЇ.

**ЛЬВІВ, 12. падолиста. — Болгарські власти арештували в Софії делеґацію ардянської України, яка прибула туди в ціли закупна збіжа.**

**Болгарський уряд заявив готовість випустити делегацію з тюрми, якщо вона не буде вести большевицької агітації в Болгарії.**

## НІМЕЧЧИНА МАЄ ВІДПОВІСТИ ФРАНЦІЇ.

**ЛОНДОН, 28. падолиста. — Німецьке правительство приготовляє урядову відповідь на бесіду французького премієра Бріяна, в якій він говорить про німецьку военну небезпеку. В сій відповіді Німеччина має заявити свої запоруки, що вона є розоружена і не є жадною небезпекою для Франції.**

## ЗАСТІЙ В ІРЛЯНДСЬКИХ ПЕРЕГОВОРАХ.

**ЛОНДОН, 28. падолиста. — В тутешніх політичних кругах не споділваються скорого вирішення ірляндської справи. Впертість „шин-фейнерів" (ірляндських самостійників), котрі не хотять признати приналежности Ірляндії до британської корони, а також Олстерців, котрі противляться просторій самоуправі Ірляндії, є причиною, що в переговорах в Лондоні настав застій.**

**Якщо так далі потриває, то премієр Ллойд Джордж на якийсь час усунеться від ірляндських переговорів і виїде до Америки на вашінгтонську конференцію.**

## ЩО З ТОГО ВИЙДЕ?

**ЛЬВІВ, 12. падолиста. — З Варшави депешують, що Москва зрадила зовсім виконуванне рижського договору. Всі польсько-російські комісії перестали працювати. Вже стверджено, що член польського посольства Франчкевич убитий в Москві тому, що схеркував большевицьких агітаторів з ліст реемігрантів, які мали вертатись до Польщі. Тепер знов зроблено влом до польського посольства в Москві й забрано ріжні документи. Польський посол виїздить з Москви а на його місце ніхто не буде призначений.**

## ЗВІЛЬНЕННЯ З ТЮРМИ.

**БЕРЛІН, 14. падолиста. (Вл. кор. „Свободи"). В середу, дня 9. листопаду, з тюрми при вул. Баторія у Львові випущено на волю: професора Михайла Галущинського, радника Івана Кивелюка, редактора „Укр. Вістника" Струтинського, співробітника тої-ж часописи Галінатого, студ. Пеленського й студентку Демидчуківну.**

**Всі ці особи пересиділи в тюрмі більше місяця. Слідство проти них не припинено, тільки відповідати вони будуть з вільної стопи. При звільненню від них зажадано приречення, що вони кождої хвилі являться на поклик влади.**

**Проф. Василь Щурат, др. Степан Федак, др. Лев Ганкевич і багато инших осіб залишаються ще далі в тюрмі, хоч проти них, як і проти вже звільнених осіб, польська влада не може виставити жадного правного обвинувачення.**

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

| SUBSCRIPTION RATES: | | ПЕРЕДПЛАТА. | |
|---|---|---|---|
| Three cents the copy. | | Поодинокe число три центи. | |
| One year | $ 7.00 | На рік | $ 7.00 |
| Six months | $ 3.75 | На пів року | $ 3.75 |
| Three months | $ 2.00 | На три місяці | $ 2.00 |
| Foreign ond Jersey City Rates. | | В Джерзи Сити і заграницею. | |
| One year | $10.00 | На рік | $10.00 |
| Six months | $ 5.00 | На пів року | $ 5.00 |
| Three months | $ 2.75 | На три місяці | $ 2.75 |

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

# ОПОВІСТКА.

ДИППЛЬОМАТИЧНЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО ЗАХІДНО-УКРАЇНСЬКОЇ (ГАЛИЦЬКОЇ) НАРОДНЬОЇ РЕПУБЛИКИ В АМЕРИЦІ.

Від. II. (фінанс.-торг.)

Ч. 617. Вашингтон, 22. падолиста, 1921.

Подається до загального відома, що сі тимчасові довжні записи (бонди) Позички Національної Оборони, які буде виставляти Фінансово-Торговельна Місія, почавши від 25. падолиста, 1921, буде підписувати тільки один член місії, др. Лука Мишуга.

Сі бонди будуть таксамо важні як і ті, які підписували оба члени місії, се є др. Р. Березовський і др. Л. Мишуга.

Др. Березовський виїздить з Америки в службових справах до місця осідку нашого Правительства.

ЗА ФІНАНСОВО-ТОРГОВЕЛЬНУ МІСІЮ:

Др. Березовський Др. Мишуга.

# НЕВДАЧА БОЛЬШЕВИЦЬКИХ РАБУНКІВ НА УКРАЇНІ.

Як доносить большевицька московська ґазета „Економическая Жизнь" (Економічне Життя) під датою 26. жовтня, московські комісари думали зібрати сього року „продналоґа" (податків натурою) 110,296,000 пудів збіжа. На ділі-ж зібрали по день 1. жовтня всего 23,214,000 пудів, то є коло 21 процент або одної пятої визначеної скількости.

Правда „український" (зложений зі самих Москалів та обмосковщених Жидів) „наркомпрод" (себто народний комісаріят харчів) обчисляє все ще з упертим оптимізмом, що йому ще сього року вдасться зібрати на Україні може навіть 100 мілiонів пудів збіжа. Що московські комісарі може дійсно хочуть стягнути тільки збіжа з українських селян, се можливо, на се вказує хочби величезна армія, удержувана безупинно на Україні Троцьким і Раковським під покришкою боротьби проти Петлюри. Однак заявляючи свої гарненькі заміри про солодкі московські грушки на українських вербах, Москалі не забувають додати, що на Україні треба розділити, очевидно межи салдатів та комісарів, від 125 до 130 міліонів пудів збіжа. Значить, в найкращім случаю, якби уже сповнилися усі найвідважнійші мрії советських рахмістрів, московським комісарам та їх наймитам на Україні не сталоби від 25 до 30 міліонів пудів.

Такі наслідки „удосконалення" народної господарки, заведеної большевиками і так українські селяни відносяться до „свойого" „селянського" уряду.

# ЕВРОПА ПЕРЕД РУЇНОЮ.

(Спеціяльна кореспонденція „Свободи" з Европи).

Нерішучість Аліянтів у полагодженню відносин на Сході Европи зачинає давати наслідки, які можуть довести до повного замішання. Ось опінія европейської преси про теперішне положення:

Дорожнеча вже не росте, а скаче — з дня на день! Кожда підвишка платні ВИКЛИКАЄ нову дороженчу. Жінки в розпуці. Діти голодують. Обіренне народа росте. І дефіцит европейських держав росте. Вони покривають його друкованнем маси нових банкнотів, значить — дальшим нищеннем вартости гроша. Нпр. мала Австрія має тепер коло 150 міліярдів банкнотів.

Чиж нема ратунку перед тою пропастю? Ратунок є. Нпр. тих 150 міліярдів це в дійсности тільки 300 міліонів золотих франків. Роздобути тих 300 міліонів у золоті — й весь дефіцит покритий. А відки їх взяти?

Є їх відки взяти! Століттями збирали монастирі й церкви золоті чаші, перли і брилянти. Вони назбирали їх у кождій державі багато більше, ніж виносять державні довги. Чиж не можна тепер ужити тих скарбів на діло християнської любови, на влекшення життя народам, на зменшення дорожнечі?

Жидівські капіталісти й християнські посідачі великих дібр накопичили вже за час війни і після війни масу чужих валют у своїх руках. Купці, промисловці, біржеві спекулянти мають у своїх касах купи долярів, фунтів стерлінґів, шведських корон і иншої доброї валюти. Чиж не можна тих сум примусово ужити на державні й народні цілі?

Скинені й нескинені монархи та великі маґнати накопичили в своїх замках і палацях великі скарби штуки, дорогоцінні образи, різьби й клейноди, — яких не бачить навіть інтеліґенція, не то народ. Чиж не можна бодай часть тих мертво лежачих скарбів ужити на заспокоєння голоду й холоду народніх мас, на потреби упадаючих держав? Чиж не продають зубожілі родини останну родинну памятку зі стіни?

Є ще скарби навіть у найбіднійших державах. Тільки треба їх ужити! Треба мати відвагу ВЧАС витягнути по них руку, поки не за пізно.

Так пише навіть умірковани европейська преса. Але вона очевидно помиляється, коли думає, що тими способами можна постійно, ТРІВАЛО направити справу. Бо поки Росія й Україна не давати-муть хліба Европі, поти дорожнеча не устане. А в Росії й на Україні голод. Для упорядкування Сходу Европи треба наперед вирішити галицьку справу. Тут ключ до усунення замішання на Сході Европи, від якого терпить ціла Европа.

Відень, 2. XI. 1921.

Др. Осип Назарук.

# ЩЕ ПРО ПОЛЬСЬКУ „АВТОНОМІЮ" ДЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ ГАЛИЧИНИ.

(Від власного кореспондента).

Недавно в статті „Польща знов говорить про автономію Галичини" подав я Вам відомости про те, як Поляки, боячися рішення держав антанти в справі української Галичини, підняли дискусію про те, щоб Польща сама надала Галичині автономію і тим випередила рішенне держав антанти та зробила його зайвим.

В тій статті подав я також основи проєкту автономії для Галичини, який виробив польський соціялістичний посол Недзялковський та який мав бути поставлений на одній з найблизших засідань польського сойму.

Одначе з новійших відомостий виходить, що клюб польських соціялістів не міг згодитися на проєкт Недзялковського, бо польські соціялісти зі Львова не годяться на територіяльну автономію для Галичини. Тому клюб передав цілу справу Головній Раді польської соціялістичної партії.

Як доносить польська соціялістична преса, Головна Рада вже обговорила справу і приняла такі ухвали:

Щодо проєкту автономії для Галичини Головна Рада взиває центральний виконуючий комітет партії, щоби той у порозумінню з **львівським** комітетом партії розпочав **переговори з українськими партіями**, особливо з соціялістичною партією, щоби проєкт не був проєктом, накиненим одній або другій стороні. Дальше справи щодо проєкту поручено комісії, зложеній з сімох членів, якої склад ще не є означений. Проєкт має бути зладжений протягом двох місяців і **має взяти на увагу останній спис населення.** Також поручено соціялістичним послам звернутися до правительства з запитом, які є наміри правительства в сій справі.

Отся ухвала Головної Ради польської соціялістичної партії є просто „ґеніяльна". Сею ухвалою польські соціялісти від разу позбулися всякого клопоту з автономією Галичини. Бо ся ухвала говорить, що в справі проєкту автономії для Галичини треба найперше порозумітися з українськими партіями. Тимчасом **ніяка з українських партій** (хиба „партія" Яцків-Твердохліб!) **не буде з Поляками говорити про автономію Галичини під Польщею,** бо весь український нарід стоїть на тім, що Галичина не сміє належати до Польщі і домагається від держав антанти усунення польської окупації та привернення незалежности краю.

Дуже характеристична є також ухвала Головної Ради польської соціялістичної партії про те, що проєкт автономії для Галичини **має взяти під увагу останній спис населення.**

Я вже Вам писав про те і Ви знаєте, як Польща переводить тепер спис населення в українській Галичині. Сей польський „спис населення" не богато ріжниться від **татарських нападів** на українські села в давнину. Як Польща представить вислід того спису населення, ще не знати. Але дуже можливо, що на основі того спису населення покажеться, що Галичина — се чисто польський край, отже не треба їй ніякої автономії.

З того всего видно, що польські соціялісти — такі самі вороги українського народу, як ціла Польща.

Після того, як польські соціялістичні посли відложили свій проєкт автономії для Галичини до того часу, коли порозуміються з українськими партіями (не дочекаете того, щоби хтось з Українців згодився на польське ярмо!), — всі політичні ґрупи в польськім соймі стоять на тім, що їм самим не треба виступати в польськім соймі зі справою автономії для Галичини, тільки треба се оставити ініціятиві правительства.

Словом, чергова польська комедія з автономією для Галичини відіграється по всім правилам, так, як попередні комедії з заложенням українського университету. Говорять, розтелеграфують по цілім світі, як то Польща дбає про український нарід, як журиться, щоб заспокоїти його потреби, — тай катують далі український нарід.

Все говоренне про автономію для Галичини, про права для українського народу, — се **польська брехня, обчислена на дуренне широкого політичного світа.**

Як виглядають **правдиві польські наміри** щодо української Галичини, про се ясно говорить ухвала польських зборів, які в сих днях відбулися у Львові з ініціятиви польського „Комітету Народового".

На сих зборах говорено, що „гайдамаки не доросли до автономії", що вони „мусять відчувати важку польську руку". Говорено також, що галицькі Поляки будуть „обороняти свої права" також тоді, коли „Польща їх опустить". Се виразний натяк на те, що коли-б рішенне держав антанти в справі Галичини випало не по польським бажанням і коли польське правительство про людське око мусіло би удавати, що піддається тому рішенню, — **то галицькі Поляки, очевидно за допомогою польського правительства, „збунтуються",** так само, як се зроблено в справі Вильна і справі Шлеска.

Збори ухвалили таку резолюцію:

„Осуджуємо проєкти територіяльної автономії для Русинів. Ті спроби хотять **зіпхнути нас до ролі меншости** і віддати на поталу Русинам. Саме оголошенне таких проєктів приносить державі тяжку шкоду, а для руських аґітаторів є доказом незгоди й безсилля Поляків та обільшує аґітацію за відірванне тих „кресів" від Польщі. Кождого, хто поширював би такі проєкти, робимо **особисто** за се відповідальним. Як самі ми боронили нашого краю й чуйністю сі наші землі проти Русинів, а опісля проти ворожих замахів заграниці, — так з найглибшим жалем **станемо все до боротьби з подібними пробами Поляків. Русинам належиться воєводська автономія,** і з часу заведення її в цілій державі ми є за признанне її для Русинів, **при забезпеченню у воєводській репрезентації рішучої більшости Поляків** і при ґарантії прав держави проти замахів із зовні і з середини".

Ось правдиві польські наміри щодо Галичини! Галицькі Поляки хотять мати **права більшости** на українській землі. На їх думку не треба для української землі ніякої автономії. Польща вже поділила українську землю на воєводства, а тепер ще тільки треба, щоб ті воєводства дістали автономію, яка запевняла би польській меншости **права більшости!**

Такі польські ухвали, як висше подана, повинні би бути поширені по цілім світі. Нехай цілий світ знає, чого хотять Поляки: що вони хотять панування над українським народом на його споконвічній землі.

Прага, 2. падолиста 1921.

Др. Михайло Лозинський.

# НА УКРАЇНІ.

Ми квітами засіяли її шлях,
Ми у вінок її вплітали зорі,
На кобзах грали її пісні весільні, —
А путь її послалася в тернах,
Вінок втонув в життя проклятім морі,
І груди шарпають пісні могильні.

Усюди темно так... кудою йти?
Де відпочинуть стомлені ноги?
Напоїть хто цілющою водою?
Скрізь по степах могили і хрести,
Мов галич, ворог биті вкрив дороги,
І стала смерть кровавою марою.

Де прихилить отернене чоло?
Де відновить приборканії сили?
О, непорочная, свята дівчино!...
Схилилась ти ,як скошене стебло.
Та вдарить грім небесний у могили,
І встануть лицарі, о Україно!

І встануть їх незлічимі полки,
Окриють всі степи, лани, дороги,
Щоб вражим трупом землю угноїти.
До ніг твоїх невянучі вінки
Складуть — вінки святої перемоги,
І на шляху твоїм розквітнуть квіти!

П. Стах.



# ІСТОРІЯ ОДНОГО ҐЕНЕРАЛА.

**Утеча ген. Слащова-Кримського до большевиків. — Слащов і Василь Вишиваний. — Хто зрадив перше, той зрадить і тепер.**

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

Перед кількома місяцями в закордонних українських кругах наробила великого шуму відомість, що представники Василя Вишиваного — цього нового претендента на покищо неістнуючий український престол — заключили умову з представниками кримського „героя" ґенерала Слащова.

Умова передбачала спільну акцію українських „вільних козаків" під командою Вишиваного й російських білоґвардейців під командою Слащова проти большевиків. Слащов згори визнавав самостійність України, а Вишиваний зобовязувався перепустити російське військо через Україну й дати йому поміч харчами й людьми для походу на Москву.

Маючи текст тої умови в своїх руках, я проте не вважав слушним розголошувати його, бо ціла справа виглядала дуже підозрілою й темною. З боку Слащова умову підписали **двоє німецьких офіцерів** (!), а з боку Вишиваного — його муж довіря Лев Бармаш, людина з дуже темною минувшістю й в українських кругах досі або цілком незнана або знана з найгіршого боку.

Ціла та справа робила таке враження, що або маємо тут діло з явною провокацією або-ж що якісь політичні пройдисвіти скористувались неорієнтованістю Вишиваного й заплутали його в брудну авантуру. Остаточно ця справа ще й до нині не вияснилась, бо, з одного боку, Вишиваний рішучо запевняє, що він тої умови не заключав, але з другого боку умова істнує чорним по білому, кружляє в відписах по всіх канцеляріях і мимоволі викликає думку, що дим тут не без огню.

Так чи сяк, а імя ґен. Слащова, дякуючи цій пригоді, попало в число актуальних українських імен. Помилуйте, правдивий російський ґенерал, провідник цілої антибольшевицької армії — беузмовно визнав державну самостійність України, зобовязався ту самостійність шанувати й взагалі відкрив цілу нову еру в російсько-українських відносинах! Такого ґенерала треба на руках носити...

Слащовим у нас стали цікавитись. Довідались про нього, що торік, коли в Криму провадилась антибольшевицька акція ґен. Вранґеля, Слащов був одним з найвидатнійших його військових помічників. Був він завсігди „ліберальом", схилявся й тоді до необхідности союзу з Українцями, навіть вів переговори з українською делеґацією, яка спеціяльно прибула минулим літом до Криму.

Коли відогралась кримська катастрофа, й війська ґен. Вранґеля під большевицьким натиском були змушені втекти до Туреччини, Слащов став в опозицію до ґен. Вранґеля й навіть виступив з книгою „Правда про кримську епопею", де висловив чимало неприємного для цілої т. зв. Вранґелівщини. Справа скінчилась тим, що Слащову довелось залишити всі його посади й на власну руку занятись підготуванням нового походу проти большевиків.

При тій популярности, якою користувався Слащов серед російського білого офіцерства, й при тій безличи голодної й безробітної російської офіцерні, що тепер волочиться по Царгороду, йому нетрудно було здобути собі прихильників. Він мав свій „головний штаб", своїх „адютантів", своїх „курєрів", — словом, все було як у добрих людей. Він жив у гарній вілі понад Босфором, мав до своїх послуг великий овочевий сад і робив досить велику конкуренцію свому недавньому начальникови ґен. Вранґелеви, який жив недалеко на яхті „Лукул" (що яхту йому большевики перед кількома днями потопили).

І раптом сталось несподіване й нечуване: **ґнерал Слащов-Кримський утік до большевиків!** Чого-чого, а такого вибрику від нього найменше можна було сподіватись. Як, недавній запеклий ворог большевиків, орґанізатор нового походу проти них — і втіх до большевиків? Нейбовірно, химерно!

Та доводиться числитися з доконаним фактом. Слащов не тільки сам утік, а ще забрав з собою цілу купу народу; передовсім свою дружину й свого шваґра-офіцера, потім бувшого кримського військового міністра ґен. Мільковського, далі начальника своєї охорони полк. Мізерницького, полк. Гільбіха та деяких инших.

Можна собі уявити, який переполох счинився в російських кругах Царгороду, коли довідались про втречу Слащова. Почали дошукуватись, як і чому він утік, і тут вияснилось найцікавійше з цеї цілої пригоди. Виявилось, що до Царгороду недавно приїздив большевицький ґенерал Парський, який намовив Слащова перейти на службу до большвиків, обіцяючи йому повне відпущенне його давніх гріхів, посаду головнокомандуючого над румунським фронтом і всякі инші большевицькі роскоші й насолоди. Добрий ґенерал піддався намовам большевицького змія-спокусителя, востаннє добре впився в царгородськім ресторані „Ермітаж" (хто нзає, може в Большевістії не доведеться!), виплакався на грудях у своїх приятелів, сказавши їм, що їде „підтримати честь Росії в боротьбі з Румунією й цілим Заходом, які намагаються випродати Росію", — й вдосвіта вже сидів, пяний і зворушений, у вугільній ямі одного турецького пароплава, що йшов до Самсуна.

Клене тепер і лає ціла російська закордонна преса ґен. Слащова на чім світ стоїть, вішають на нього всіх дохлих і живих собак — і стидаються, стидаються до болю, до роспуки. Бо то-ж справді нечувана **ганьба для цілої російської антибольшевицької справи,** що людина, яка ще вчора була цілком своєю й стояла на чолі натибольшевицького руху, нині перекидається до ворожого табору й завтра може збройно виступити проти своїх вчорашніх однодумців. Що-ж тоді зістається на світі твердого, певного й ідейного?

Нам, Українцям, не випадає дуже тішитися бідою, в яку попали наші сусіди. Маємо, на жаль, і ми своїх Слащових, як, прим., отой отаман Волох, що один час був правою рукою Петлюри, а тепер командує на Україні червоними курсантами, або ті старшини з бувших галицьких січових стрільців, які тепер помаґають большевикам нищити українських повстанців. Але одну науку ми повинні собі з цеї пригоди затямити. А саме: **ми мусимо бути обережнійшими в виборі політичних союзників і ні в якім разі не звязуватися з ґенералами, будь то царські російські чи цісарсько-королівські австрійські.** Ми — нація мужицька, й не ґенерал нас уратує, а мужик.

А большевикам нема чого заздрити на те придбанне, яке вони зробили в особі ґен. Слащова. Хоч відомо, що зрадники найкраще служать новим господарям і найлютійше переслідують своїх колишніх однодумців, але то тільки до слушного часу. Трапиться якась добра нагода, й Слащов зрадить і большевикам. Хто справді може тішитись, то це наші Волохи й Ленчевські: їхнього полку прибуло!

На закінченнє хотілося-б запитати, що тепер почуває Василь Вишиваний, коли правда то, що він заключив умову з ґен. Слащовим. Правда-ж, і вам соромно, пане Вишиваний?...

Радянин.

Берлін, 12. листопаду.

## ПОЗІР БРУКЛИН І ОКОЛИЦЯ!

**Дохід на памятник ІВАНА ФРАНКА у Львові.**

**Заходом товариства „Український Боян" в Бруклині, Н. Й., відбудеться дня 4. грудня с. р. в церковній галі при 160 Н. 5-тій улиці.**

**СВЯТОЧНИЙ КОНЦЕРТ**
**в честь памяти**
**ІВАНА ФРАНКА.**

**Початок точно о 5. годині вечером.**

**Вступ 50 цт., для дітий 15 цт.**

**В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".**

Василь Смутний.

# ІЗ ЦИКЛЮ „ТЕРНИСТИЙ ШЛЯХ"

В крівавому морю,
В недолі і горю
Кувалася слава.
В потоках крівавих,
У зойку, розпачу,
В тяжкому нелюдському плачу
Кувалась вона.

У велитських битвах,
У тяжких походах
Ми слали молитви...
І славу народу
Здобули...
Не гнули
Карку під катами ніколи,
Зносили самі ми крівавії болі,
Ми славу здобули...

На віки поснуло лицарства багато,
Але свою хату
Ми мусіли кинуть...
Часу нам спочинуть
Не має.
Лунає
Та слава у пісні,
У степах
В крівавім розпачі,
У плачі —
Скрізь чути козацькую славу —
Kріваву.

12. VII. 1921.

# РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

БРУКЛИН, Н. Й. Уряд бр. Пресв. Тройці, від. 203, повідомляє отсим всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річні збори сего братства відбудуться в суботу, 3. грудня, в гали церковній під ч. 162 Н. 5-та ул., точно о годині 8-мій вечер. На ті збори обовязані явитися всі члени, а таксамо й урядники під загрозою приписаної статутом кари і вирівнати всі залеглости. По вирішенню важних справ відбудеться вибір нового уряду. Кождий член повинен старатися приєднати нових членів до братсвта, котрих в той день приниматись буде без вступного, а до У. Н. Союза після статута. — Г. Цвекало, предс.; В. Яськевич, секр.

МАЙНЕРСВІЛ, ПА. Бр. св. Николая, від. 78, подає до відома, що річний мітінґ відбудеться в неділю, 4. грудня. Кождий член має на тім мітінґу явитись і свої вкладки заплатити, щоби потому секретар або другі урядники не ходили і не просили. Хто не явиться, буде караний після статута. — М. Шайняк, секр.

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 64, подає до відома, що річний мітінґ відбудеться в суботу, 3. грудня, о 6-тій годині вечер, під числом 435 Мейн стр. На сей мітінґ мають явитися всі члени і привести зі собою хоть одного нового товариша або товаришку. Дорогі Родимці! Вступайте громадно в члени У. Н. Союза, бо то є найліпша орґанізація для нашого народу в Америці. Не відкладайте сеї справи на пізнійше, але вступайте нині. — В. Григірчак, предс.; М. Сас, секр.

МЕНВІЛ, Р. АЙ. Бр. св. Стефана, від. 181, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що квартальний мітінґ відбудеться в неділю, 4. грудня, о годині 1-шій пополудни, в Українськім Народнім Домі. На тім мітінґу буде звіт секретаря і касієра та вибір нового уряду, тож кождий член має бути присутний. Неявившийся член заплатить кару (урядник подвійну), яку наложиться на мітінґу. — П. Борозний, предс.; І. Швець, секр.

# ЯК ЛЯХО-ТАТАРИ ПЕРЕВОДИЛИ ЛЯЦЬКУ КОНСКРИПЦІЮ В СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ.

**Звідомлення про криваву ляцьку конскрипцію зі старокраєвих українських часописий.**

VII.

(Дальше).

ЛЬВІВ.

Дня 19. жовтня арештовано у Львові робітника Антона Хомика і передержано дві доби о голоді.

ДОБРОМИЛЬЩИНА.

Дня 20. жовтня відбулися ревізії в „Народньому Домі" і „Народньому Базарі" та у Михайла Гарванка, Івана Лазора, Михайла Бандрівського, Манька, Костя Гробельського, Івана Лев шака і Михайла Кіта. Ревізії відбулися по наказу прокуратора. Шукали протиконскрипційних відозв.

В селі Ґубичі офіцир, примушуючи жінку війта до конскрипції, приклав револьвер до її уст. Жінка з переляку упала і зімліла, дістала вибух крови. Жовнірі вигнали людей з хат на дощ і тримали їх так цілими годинами, після чого били і знущалися над ними. Кождого, хто записав себе Українцем, били. Анну Войтович, яка лежала хора по породі, збили жовнірі в ліжку нагайками. Один жовнір кидав крісом за 11-літною дівчиною Анною Войтович. На її крик збіглися люде, що йшли з церкви.

РОГАТИНЩИНА.

В селі Пукові арештувала жандармерія багато старців і дітей, яких безпощадно бито. Анна Федуш лежить тяжко хора в наслідок побиття. Жовнірі 51 п. п. виловлювали селян, що крилися в лісі, витягали їх з кривок стріляниною, при чім побили до крови Степана Пакулу, 56-літного старця. Один улан побив Анну Гаврись і тягнув її за ногу по землі до конскрипції. В наслідок цього Анна Гаврись смертельно хора. Жандарми побили Гринька Балюка за це, що втік з арешту. Анну Бандуру ограблено і побито. Пароха Соловія арештовано і ограблено на кілька міліонів марок. Селянина Войтовича бив поручник Туль в лице в присутности селян за це, що жадав записати його Українцем. Після того били його ще і жовнірі по наказу поручника. Ледви випросили його з рук жовнірів його діти. Нарешті на інтервенцію д-ра Лобоса перенесено поруч. Туля до Трушевич.

ПЕРЕМИШЛЯНЩИНА.

В селі Ушковичі арештовано Антона Чепіжака за „протиконскрипційну агітацію". Арештованого тримають і досі в арешті без слідства. В селі Кореничі арештовано за відмову зізнань при конскрипції Василя Кушніра.

КАЛУЩИНА.

В звязку з убійством конскрипційного комісаря в селі Верхня, до калуського повіту прибув відділ піхоти і відділ кавалерії. Проголошено стан облоги. Два дні не вільно було виходити з хат. На село Верхня наложено велику контрибуцію, забрано понад 20 кірців збіжа і всякого иншого добра. Це саме ділялося в селах Неґівці, Довга, Завадка і Угринів Старий. Найбільше потерпіло це останнє село, де жовнірі били в страшний спосіб майже кождого селянина. Десятки селян побитих звернулося до лікарів в Калуші. Внесено карне донесення до ДОҐ. з лікарськими свідоцтвами. В селі Верхня ідуть ревізії і пошукування убійника конскрипційного комісаря. Уживається при тім найліпших аґентів зі Львова і поліційних собак, але покищо безуспішно.

ДРОГОБИЧЧИНА.

В селі Трускавці конскрипция переводиться при асисті жандармів, які прикладами і арештами примущують до підпису аркушів. Арештовано Гриня Метиля за це, що будучи занятим обрахунками в склепі, не хотів впустити до середини жандармів, тим більше, що це було в неділю. Василя Гуту і Теодора Павликевича арештовано за аґітацію і не підписання конскрипційних аркушів. Жінку Матейцеву, яка відмовилася від уділювання всяких інформацій, побив жандарм прикладом, а приложивши наїжений багнет до грудей, насильно вимушував підписання виповненого без її згоди аркуша. Комісарі грозили, що спровадять карну експедицію, яка „буде бити дротяними нагаями по пятах". Вже три тижні жандарми ловлять по ночах тих, що не ставилися до конскрипції і під багнетами вимушують зізнання.

КАМІНЕЧЧИНА.

В повіті з нагоди конскрипції конфіновано 67, з того в самій Камінці струміловій 35 осіб. В селі Дернів арештовано Петра Сайкевича, Куровського і Катерину Лашукевич за це тільки, що збирали збірки для товариства „Опіки над сиротами". Тепер іде проти них слідство „за зраду держави". В селі Руда жандарми занесли в мішку жінку до переписи, яка не хотіла підписати конскрипції. В селі Стрептові, Желехові і в Сільци били жандарми селян. Навіть латинники не хотіли йти до конскрипції.

РОГАТИНЩИНА.

В с. Загіря жандарми арештували 16 селян, витягли їх в ночі і пігнали всіх до Рогатина. Погрозами, арештом і багнетами примусили підписати конскрипцію, але селяне рубрику „приналежність" лишили невиповненою.

ТЕРНОПІЛЬЩИНА.

В с. Козівка все населення втікло в поле перед комісарем. Жандарми напали на старенького селянина Степана Бунта і побили його так, що непритомного віднесено до хати. Побито також Марію Олійник і її сина. Марія Олійник лежить від побоїв смертельно хора. Ограблено Михайла Боднарчука, М. Совальського і Катерину Задорожну. Арештовано Михайла Світинського, студента агрономії. В с. Сущині „фундували" жандарми горівку всім, хто підписував аркуші. Ніхто не хотів горівки ані конскрипції.

ЗОЛОЧІВЩИНА.

Село Трудовач. Зараз після невдачної конскрипції на село наложено контрибуцію у висоті 10 сотнарів пшениці, по наказу команданта жандармерії в Гологорах Щура. Треба додати, що се село крайно убоге, знищене війною і податками.

БОБРЕЧЧИНА.

В селі Отиневичі розміщено війско з машиновими крісами. Жовнірі побили Степана Гамкала, Данила Клімковича і Демка Чвака. Михайла Барнася ограблено і побито. Жандармерія била всіх членів громадської ради за відмову конскрипційних зізнань. Цікаве є, що всі римо-католики записалися Українцями, хоч поручник лютився і грозив арештом.

В с. Молодниче арештовано в звязку з конскрипцією пароха Ярослава Глинського і відставлено до Ходорова. Селянина Шидловського били жандарми в лице за відмову зізнань.

В с. Бротниках арештовано пароха Івана Яськова за мниму протиконскрипційну аґітацію в церкві.

СНЯТИНЩИНА.

В с. Красноставці ограбило війско майже всіх селян. У селянина Михайла Мандяка взяли 100 кґ. пшениці, 250 кґ. вівса, 12 штук дробу, у Івана Непюка безплатно забрано телицю, у Семена Кантимира розбито в ночі двері і забрано 3 кожухи і 3 звої полотна. У Дамяна Пішака заграблено 5000 марок і 100 кґ. пшениці. З села вивезено богато збіжа.

ЗБАРАЩИНА.

В с. Лубянки вищі покарані за опір проти конскрипції Іван Славута на 5000 м., Чепіль Семко, Гаврилю Степан, Павлишин Данило, Сениця Дмитро, Вербицький Андрій, Твердий Томко, Гаврилюк Гнат, Серешуля Андрій, Козар Паранька, Самотіс Дмитро, Козар Михайло і Бочар по 1.500 марок.

В с. Добромірка наложено 10.000 мп. кари на Луця Іщука і Степана Олійника.

КАЛУЩИНА.

Від часу як в с. Верхня убито конскрипційного комісаря Струтельского, в Калущині панує нечуване положене. Не тільки на село Верхню, але й на сусідні села наложено контрибуцію. Село Неґівці зложло 12 сотнарів збіжа, 100 сотнарів бараболі, 21 сотнарів вівса, 100 курок, 100 бохонців хліба, окрім того безліч набілу і т. д. На місцевого писаря, найсвідомійшого Українця в селі, Михайла Микитинського, напало 5 кавалюристів, побивши перед тим його жінку і 14-літну доньку. Коли батько вставився за своєю донькою, жовнірі кинулися на нього і почали бити палицею. Били в такий спосіб, що один штовхав дулом крісу в грудь, другий бив прикладом по плечах, двох палицями по голові, а один стояв з боку з крісом. Жовнірі поломали приклади крісів і палиці. Коли опісля жовнірі чванилися перед поручником своїми вчинками, то командат сей сказав: „То било за мало. Чемусце му не далі еще двадзесця пенць?" У сего самого Михайла Микитинського ограбило війско сотнар вівса, 7 штук гусей, 12 курей, 1 сотнар яблок і богато дорогої посуди. Все се тільки один епізод із страшної драми яку переживає зараз Калущина.

Слідча влада арештувала в калуському повіті трох академиків в звязку з убійством сего комісаря.





Малий Фейлетон.

## РАХУНОК.

„Уратувати Росію від голоду й хороб зможе тільки советська влада". (З ґазет)

В селі Неродючім сьогодні,
Не плачуть, чекають і хвори й голодні:
Із міста приїхав десятник Макар
І мовив: „Миряне, ось-ось комісар
З Москви в Неродюче з мішками приїде;
Усіх нагодує та й геть собі піде"...
„А ми нарікали! — гукає народ, —
Аж бач, лиш в комуні зазнаєш догод.
Вона нас розрадить, вона нагодує"
І кожний про себе мішечки готує:
Адже на короткий приїде він час,
Тому й не завадить зробити запас,
Бо все, що в городі хто мав, чи у полі,
До зернятка зїли потроху, поволі,
А поки чекали на тую Москву,
Собак потрощили, щурів і мишву...

. . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . .

Нарешті приїхав, приїхав з мішками.
Голодні аж скачуть, радіють з нестями.
„А староста де ваш?" — гукнув комісар.
„За старосту я ось" — промовив Макар.
„Візьми-ж ти мішки сі, я-ж зараз поїду,
Боюсь, що спізнюся у місто кобіду;
Візьми, розвязки їх і часу не гай:
Усе, що там маєш голодним роздай!"
„Спасибі! — гукнула голодна громада, —
Хай вік живе з нами советская влада!
Поїхав „товариш". Макар за мішок, —
Хутесенько скинув з ґудзя мотузок
І всім, що були тут, почав роздавати
Мальовані красно советські плякати:
**„Як хочеш уникнуть тяжкої біди —**
**Не пий натще, серце, сирої води!..."**

Шершень.



В. БУДЗИНОВСЬКИЙ.

# НЕ ВБЮ ЙОГО!

**Оповіданнє з життя задунайських Запорожців.**

(1)

„Сліди!" крикнув, зіскакуючи з коня, молодий парубок, по одягу сказатьби, полу-козак, полу-татарин буджацький.

„Сліди, як міркую, трех коний", додав вдивляючись в пісок. „Прийшли від заходу. Саме в сім місци ідуть далі туди, куди й нам дорога".

Кількадесять кроків позад Тимка їхав верхи старший козак, задунайський Запорожець Токаренко. Підігнав коня і зупинивсь біля Тимка. Став також призиратися слідам.

„Добре маєш око", похвалив молодшого товариша, свого провідника. „Справді три. Міркую, що сліди свіжі, нинішні".

„І я так гадаю", відповів Тимко. „Сей пісок навіяний нічним вітром. Вчерашні сліди, як які були, занесені, загладжені."

„Бережімся! Господь знає, що то за люди перед нами! В сих сторонах падишахових земель тепер всякий народ, з усіх усюдів. Найгірша погань, то тоті разкольники, липовани, некрасовці, кацапи, чи як там ще дразнять їх... всіх тих Москалів та Донців, що розсілися по цілій дельті Дунаю. Вони такіж, як тота собака на сіні, що сама не їсть і другому не дає. Тут скрізь такого богацтва, що пів світа вигодував би, а нам Запорожцям через отсих лукавих кацапів такий тяжкий приступ до дарів божих".

„Яя чув про се. До нас аж під Акерман долітають чутки про чвари між Запорожцями і Москалями на Дунаю", замітив провідник.

„Коли то лиш чвари! А то буває, що й шаблі та рушниці в роботі. Там де Запорожці тепер сидять, в Семейнах, затісно. І такого богацтва риби та звіра нема, як на дельті. До того наше товариство раз у раз більшає. Приходять нові утікачі з Запорожа, з Поділя, з Червоної Руси. Ми мусимо промишляти на дельті, мати вільний приступ до моря. Як Москалі будуть дальше спиняти нас, то геть проженемо їх, або вибємо до одного. Саме тому я обїздив Бесарабію, де чимало нашого лицарства. Кошовий загадав стягнути їх за Дунай, щоби була більша сила, коли прийде до війни з тою собакою, що сидить на сіні і скалить до нас зуби".

„Отже у вас іде до війни?" спитав Тимко живо.

„Війна вже є, лиш не велика. Бються десь-колись малі ватаги з малими ватагами. До великої війни прийде, скоро стягнемо до купи більші сили і як знайдеся важнійша приключка. Така, щоби й Турок бачив правду за нами, та до тої війни не вторкався".

Тимка все те сильно зацікавило. Забув за сліди в піску.

„Ти козаче", промовляв, „наймив мене за провідника до Ізмаїла. Тепер, коли таке чую, стратив охоту вертати під Акерман. Там скучно жити. Лише рибу лови... Лицарського промислу нема там ніякого. Бувало, ходили ми коні красти. Тепер вже й тото минулося. Від коли султан приняв до себе Запорожців, мусимо з Татарами жити в добрій злагоди. Чи приймуть мене до товариства, як ти промовиш за мене слово?"

„Про се поговоримо, як вже будемо дома. Тепер ще не певне, чи доберемося до Ізмаїла. Тоті сліди не по нутру мені. Ідемо крізь край розбійників, та ще й лютих ворогів наших. Вони тепер дуже розярені. Саме, коли я виїздив з Семейн, прийшли вісти, що наші сильно поколотили пару липованських осель при кілійськім рамени за се, що наших дубів не пускали до гирла".

„Сими слідами не журися. Вони які дві-три години перед нами. Аж як сліди покажуть, що їх наздоганяемо, будемо уважати, щоби не зазріли нас, та не заскочили несподівано на неприготованих до оборони".

Козаки подосипували до пістолів і рушниць свіжого пороху, поклали рушниці перед собою поперек кульбак і поїхали дальше трухцем, все вдивляючися в сліди. На тоті сліди вони попали тоді, коли їдучи від сходу пробралися через річку Кірґіз і зробили половину дороги від сеї річки до устя річки Катлабух в озеро до того самого імени. Переступивши сю річку, були би попали на дорогу до Ізмаїла, просту як лінія. В ту саму сторону вела тропа, по котрій вони ступали. Їхали так з годину, непомітивши нічо нового. Нове було хиба те, що край ставав живійший, зеленійший. Віздили в долину жерел річки Іванки. Нагло їх коні станули, настоорживи уха і стали пирхати, та копитами вибивати ями в піску. Зза кущів кількадесять кроків перед ними схопилось пару супів.

„Де тоті пташенята", промовив Токаренко, „там буде й стерво. Коби лиш не людське".

Козак поклепав коня по шиї, погладив, промовив лагідно і кінь рушив, наставивши наперед уха. За кущами лежав труп молодого чоловіка. Козаки скочили з коний і стали озирати мерця. В потилици була одна діра, очевидно, від кулі, друга в плечех. Що за краян був небіжчик, годі було розпізнати, бо був голий в одній сорочці. Душогуби, очевидно, обдерли його.

„Мабуть", завважав Тимко, „оден з трійці, що їхали перед нами. Замордували його товариші подорожі, обдерли і поїхали далі. Як сліди показують, взяли з собою його коня. Може небезпечно слідкувати за ними? Ми моглиб взяти тепер у праву руку, пройти Малий Катлабух біля Голиці, опісля Великий Катлабух біля Банови і звідтам крізь Ташбунарський ліс зійти на дорогу до Ізмаїла. На місци будемо, правда, о добу пізнійше, але за те поїдемо безпечно, не потерпаючи, що попадемо в засідку тих душогубів".

„Ми вже йтак загаялися. В Ізмаїлі від вчера дожидає мене старшина. Як будемо берегтися, то в засідку не впадемо. Вони не знають, що ми за ними. Полишивши за собою доказ злочину, будуть поспішати, щоб хтось, що случайно їхав би за ними, як ось ми, переймивши їх, не потягнув до відвічальности. Тим то може й зовсім не здоженемо їх, не зійдемося з ними. А в тім, хочби й зійшлися, то нам нічого боятися. Два проти двох... Розгляньмося. Може лишилося що, з чого можнаб дійти, хто такий убитию, або хто його убийники".

Не знайшли нічого. Лише Тимко, коли вже сідав на коня, побачив між вітєм куща, коло котрого трава була побита і позливана кровю, шапку. Мусіло бути так, що коли поцілений кулями падав з коня, шапка злетіла з голови і впала між вітє. Душогуби не бачили її, отже лишили.

„Се козача шапка", промовив Токаренко. „Тепер мусимо за ними, хоч би й через те загаялися. Мусимо дізнатися, хто вони і яка була причина убийства: сварка, чи розбій? Але насамперед поховаймо небіжчика, щоб орли й вовки не рознесли його костий".

Про се, щоби викопати яму, не могло бути й бесіди. Ґрунт був каменистий і не мали чим копати. Хиба шаблями і ножами. Отже вони стали згортати пісок. Носили приполами, та сипали на мерця. Так висипали чималу могилу. Щоби вітри не роздули, та щоби вовки і лиси не розпорпали, понаконували каміня та обклали ним піскову могилу. Помолилися, та пустились в дальшу дорогу.

Коні пріли, вітер відривав від їх писків великі клапті піни, бо козаки гнали, як залюблені до давно невиданої любки. Мусіли поспішати, щоби надолужити час прогайнований сипанем могили. Душегубів треба було доконче наздігнати перед заходом сонця.

Недалеко зачинався ліс, де вони, як козаки здогадувалися, будуть ночувати. В ночи, та ще й в лісі козаки не знайшлиб їх, і мусіли би самі задержатися на нічліг. Колиж поїдуть далі аж завтра, хоч би досвіта, то ледви чи здоженуть їх, ще заки вони виїдуть на твердий шлях, на котрім їх тропа рішучо згубиться. Хиба би не звернули на головний шлях, лише поїхали далі долиною Іванки. Однак в такім случаю мусіли би залишити погоню. Токаренко був в службі і мусів поспішати, щоби старшина задовго не ждала на него. Вже й так загналися задалеко ід цівдневи, бо переступили вал Траяна, котрий ідучи від північного сходу ішов саме до того місця, в якім Катлабух вливається в своє озеро і де козаки мали пробратися через ріку, щоби попасти на шлях до Ізмаїла.

Долина, котрою їхали, ішла підніжем гори край ріки. З одного боку гора, з другого ріка. Долина, отже й дорога вузшала та підіймалася в гору. В тій самій мірі глубшало річи ще праворуч гори і шляху. Далі гора і ріка стисли долину так, що вона перейшла у вузкий плай. Тут козаки мусіли бути оебрежні. Ще парусот кроків, і долина, з нею плай, повертала на ліво, оперізуючи причілок гори. Знов парусот кроків далі, за пригорою ріка назд звертався у ліво. Там плай вів у низ, та знов поширювався у долину. За сею пригорою могли засісти вороги.

Пару кроків перед скрутом Токаренко взяв у руки рушницю. Тимко, що їхав позаду, бо для пару коний побіч себе плай був завузкий, зробив те саме. Токаренко, обережно посуваючи ся наперед, станув на скруті при самім причілку, подався нагло назад. За скрутом ріка робила підкову, отже звідтам видко було цілу долину, так при першім, як і при другім рамени підкови. Там, з посеред кущів, за другим раменем ріки, бив в гору високий стовп диму. Мабуть убийники знайшли місце пригоже на нічліг, отже задержалися вже тут, недоїздячи до ліса.

„Що нам робити?" промовив Токаренко. „Добре було би, як би вони не знали, що ми бачили трупа і, очивидно догадуємося, що то їх діло. Шкода, що не задержалися на нічліг троха далі, за другим скрутом, під лісом. Тоді ми непомічені були би заїхали аж до сего місця, де вони задержалися. Відтам ми були би подалися троха в бік, і буцімто звідтам надїхали. Тут тяжко зробити се. До них маємо лиш одну дорогу, сим плаем. Побачать, що ми надїхали звідти, звідки й вони, отже здогадаються, що ми бачили убитого.

Тимко глянув на сонце.

„Ще вспіемо зайти з боку", промовив, „заки сонце зайде за гори. Знаю сі сторони дуже добре. Душегуби мабуть зупинилися там, де в ріку впливає с поточина. Як вернемося парусот кроків назад, до місця де плай став зниматися в гору і де також в ріку вливаєся поточина, то лотоками зайдемо аж до сідла сеї гори. Підемо троха хребтом, перейдемо на той бік гори і лотоками зійдемо в тоту другу поточину, та нею аж до них. Скажемо, що прийшли від Чемашира. Лише, що правда, змордуємо коні".

„То гірські коні, звичні до сего. Вертаймо!"

Завернули, і так, як казав Тимко, переступили гору, та поточиною зїхали в низ і опинилися недалеко того місця, де убийники задержалися на нічліг. Між козаками і леговищем була висунена скала, причілок гори, оперізаний потоком. Під скалою козаки побачили три окульбачені коні. Оден кінь був навючений. Козаки здогадалися, що то кінь застріленого. На него були мабуть навючені річи убитого, добича убийників. Дивлячися звідти, звідки приїхали убийники і звідки повинні були надїхати наші козаки, як би були ліси, а не окружали горою, то коні були би не перед, але за скалою. Перед скалою, а зі становища козаків за нею мусіло бути леговище властителів коний. Вони нарошно привели коні сюди щоби їх скрити перед очима можливих подорожних. Що хтось може зійти з гір долі поточиною, убийники ані погадали. На їх думку коні за скалою були так безпечні, що ними цілком не треба було журитися.

Побачивши перед собою коні, козаки зупинилися. З хитромудрої усмішки Токаренка Тимко вичитав, що Токаренкови прийшла якась нова думка, та що він вимудрує щось таке, про що передом й не думав. Якогось великого і злісного збитка.

„Чи ти", спитав Токаренко, „вернувши лоточиною назад на хребет гори, знайдеш дорогу до Іванки подальше відси, так щоби тоті два не побачили тебе, але щоби я тебе знайшов?"

„Я тут не нинішний. Лиш не ти знайдеш мене, а я тебе. Хребтом гори іде полонина. Їзда, як вже буду на горі, буде легка. По тім боці гора спадає не прикро у низ. Як зїду з гори, буду мати дуже добру дорогу, що оперізує гору. Очивидно, що на наш шлях попаду о пів доби пізнійше ніж ти, як би ти зараз пустився в дальшу дорогу, просто до Іванки. Як будеш тут ночувати, то на місце, в котрім тебе дожидатиму, наспію раніш тебе, середопівночи".

„Добре. Я тут лишуся. В дальшу дорогу, з отсими чи сам, вирушу аж досвіта. Як прийдеш на місце, то можеш припочати".

(Дальше буде).

# ДОПИСІ

## КЛІВЛЕНД, О.

### Любов до своєї вітчини.

Клівлендські Українці зі села Білич, повіт Старий Самбір, зійшлися на нараду дня 13. листопада б. р. до церковної галі, аби спільно порадитися в справі закупна українських Бондів Свободи. Видко було на самім початку, що білицькі Українці інтересуються рідним краєм, бо на перший поклик зійшлось около 60 членів. На тих зборах загал вибрав комітет, котрий має занятися межи своїми краянами розпродажию бондів Галицької Держави.

По виборах комітету провадилася довший час дискусія в справі державних бондів і рідного краю, як лютий ворог Лях в жорстокий спосіб знущається над бідним та безборонним українським народом на його прадідній землі. Опісля приступилося до вписування людий на закупно бондів Галицької Української Держави. Всі присутні охочо приступали до стола і вписувались, а декотрі навіть відразу готівкою складали, так що зібрано разом 400 долярів, а сподіємося, що буде більше, бо всі білицькі Українці не були присутні на зборах.

Імена закупивших бонди подасться, як буде всьо в порядку і гроші вишлеться до представництва Галицької Української Держави у Вашінгтоні.

Честь Вам, краяни, що Ви знаєте оцінити національну справу і спільно бороните своїх рідних братів і сестер у рідним краю. Ті гроші, за які Ви закупили бонди, то неначе ручні гранати, які мають розторощувати ляцьке тіло у Галичині. Видко, що Ви любите свій рідний край, Україну, і все те, що є українське, бо на кожний зазив, як наші браття за океану простягнуть свою руку о поміч до Вас, то Ви не відмовите їм, тільки ратуєте їх кождий після своєї сил і можности. Видко, що у Ваших жилах грає кров козацька та що Ви є нащадками нашого самбірського краяна Петра Конашевича Сагайдачного, котрий добре дався в знаки Татарам.

Додаймо охоти та відваги нашим братам у рідним краю, а тою охотою й відвагою є українські бонди, які ми тут купуємо. Чим більше бондів закупимо, тим більше охоти й відваги будуть мати наші браття в старім краю. Ми маємо найліпший доказ з наших братів, що вони не лякаються ляцьких криміналів ані багнетів, бо як переправаджувалася конскрипція у Галичині, то не піддалися Ляхам. Правда, є то сумні вісти, які ми читали в часописях, що наші браття тікали в поле тай ховалися по кілька днів по лісах і норах перед Поляками, так як за давних часів перед Татарами, але наші браття тим дали світови до пізнання свою любов до рідного краю і тим показали свою геройську завзятість перед світом, що вони Ляхам не піддаються, хоч би мали й головами наложити. Хай Ляхи знають, що Східна Галичина є українська, а не польська, і хочби Ляхи собі всі зуби поломили, то побіда таки мусить бути наша!

Український Запомоговий Комітет села Білич.

## НЮ ЙОРК, Н. Й.

### Наша участь у виставі „Америка's Мейкінг".

Властивий комітет, що мав приготовити українську секцію на виставі „Америка'с Мейкінг" в Ню Йорку, вицофався від участи ще якого пів року тому з причини якихсь непорозумінь з дирекцією. Українці отже не мали брати участи у виставі. Щойно яких три тижні перед самим отворенням звернулася поновно управа вистави до деяких українських громадян з пропозицією взяти участь в сій пописі. Ситуація була така, що вицофання з нашої сторони було би свідчило незвичайно некорисно про український загал. З другої сторони не було нічого готового і грозила компромітація.

На борзі зорганізований комітет взявся однак до діла, хоч не мав ні цента готового гроша. Деякі нюйорські товариства виасигнували на початок 75 долярів і з тим комітет забрався до роботи. Коли хто хоче розуміти, що се значить, то нехай візьме під розвагу таке: Так звані „Карпатороси" дістали від своїх організацій 4.000 долярів на цілі вистави, а крім того зібрали добровільних датків на $2.000. Мимо того збирають дальше, бо кажуть, що кошти величезні, але ще малі в порівнанню з другими.

А Українці „втяли штуку" за 400 долярів, бо тільки виносять кошти нашої участи в виставі. Розуміється, сі кошти непокриті і їх має зложити усе наше громадянство. Що кошти такі малі, се треба завдячити посвяті деяких одиниць, які вложили свою працю, або дали безплатно річи на виставу.

Будка число 26, українська секція, містилася на правім розі коло сцени, в сусідстві Бельгійців, напроти Айришів і недалеко Еспанців, Ніґрів та Поляків. Завдяки тій обставині, що наша секція була на розі, ми мали до розпорядимости стовп, на якім високо приміщено була спеціально намальована (п. Дячишином) мапа України і мапа Америки, на якій було подане число Українців в поодиноких стейтах. Ся мапа мусіла звернути увагу кождого, хто переходив мимо і головно причинилася до спопуляризовання української справи.

Щодо самого пристроєння будки то тут вийшов клопіт. Варстат для роблення килимів, позичений від С. С. Василянок у Філядельфії, занявши більшу часть місця в будці. З початку був намір показувати публиці, як робляться килими. До сього був приготований фаховий килимар, п. Петро Мартинюк, але йому вдалося ще щойно останного дня. В межичасі задля браку світла сей плян залишено і перемінено варстат на окрему будку, в якій порозміщувано чудові вишивки, гафти, гуцульські різьби та килими. Річи прислали: 1) С. С. Василіянки з Філядельфії; 2) Пані Лисякова і 3) о. М. Підгорецький з Ню Йорку; 4) Пані Юлія Корецька з Парк Ридж, Н. Дж.; 5) Пані Софія Лотовичева з Бруклина; 6) о. Йосиф Джендежра з Бейон, Н. Дж.; 7) о. Йосиф Чаплинський і 8) пані Ю. Зволинська з Перт Амбой, Н. Дж.; 9) Січовий Базар, 10) Василь Вінтоняк, 11) панна Стефанія Абрагамовська з Ню Йорку; 12) Панна Юлія Шевчуківна з Бруклина; 13) Лукин Якібюк з Шікаго (дав гуцульські різьби); 14) У. Н. Комітет. Деякі річи були взяті з базару, який відбувався в пархоїяльній галі в Ню Йорку.

Вистави постійно пильнував п. Василь Вінтоняк, який був завідателем з рамени комітету. Він перебував від 10 години рано до 12 або 1 в ночи. Для інформовання публики про українську справу приходив щоденно, часом від рана до пізної ночи, др. С. Демидчук, а помагав в сій роботі п. Стефан Дембицький.

Незвичайно велику заслугу коло інформовання чужинців про наш домашний промисл, головно про вишивки, мають дівчата: панна Стефанія Абрагамовська з Ню Йорку, панна Юлія Шевчуківна з Бруклина та панни Маруся і Ольга Кирчівні з Джерзи Сіти, Н. Дж. Кромі них приходили деколи до подібної праці панни: Йосифина Яремівна, Олена Паращуківна, Марія Тимцюраківна, Анна Мілещуківна, Ольга Кулишівна, Ксеня Демківна і Іванна Скубівна, всі з Ню Йорку, і Стефанія Тимкевичівна з Пасейк, Н. Дж.

З будки роздано безплатно около 2.000 примірників першого випуска місячника „Юкрейн" в мережаних окладинках, виданого в 1918 р. „Українською Радою", та около 500 примірників „Юкрейн ан де Ровд ту Фрідом", видання У. Н. Комітету. По першім тижни однак хтось зробив донос, що сі публікації мають політичний характер і управа вистави заборонила їх роздавати. Сейчас потім появилася брошура п. Юрія Андрейка під заголовком „Юкраїніенс енд деір парт ін Амеріка'с Мейкінг" (Українці і їх участь в творенню Америки), яка зробила нам дійсну прислугу. Розуміється, що кошти видання брошури поносить комітет.

Загалом треба сказати, що много невзвичайно тяжких відносин нам вдалося познакомити американський загал з українською справою та з таланом українського народу. Масові виступи Українців при отворенню вистави дня 29. жовтня, дальше підчас українського концерту дня 30. жовтня і підчас замкнення вистави дня 12. падолиста дали змогу американській публиці судити про організаційну справність нашого народу. Українська група при отворенню вистави випала найкрасше і тому поміщено її фотографію в нюйорській газеті „Ворлд" з неділі, 13. падолиста, на чільнім місці. Ті громадяни і громадянки, які взяли участь в тих масових виступах, можуть бути вдоволені зі свого труду. Особливо гарно представлялась українська група підчас замкнення вистави.

Хто має досвід в подібних справах, той зрозуміє, що на комітет звалено величезну працю. Офіціяльно зареєстрований голова комітету о. сов. Лев Левицький з Пайсейк, Н. Дж., заступав Українців перед дирекцією вистави, а організацію і виконуюча часть праці спочивала на підписаних членах комітету:

**Василь Лазута**, голова; **Іван Федун**, містоголова; **Стефан Дембицький**, секретар; **Іван Лазорчик**, касієр; **Василь Вінтоняк**, управитель української секції на виставі.

Ню Йорк, 16. падолиста 1921.

## БРУКЛИН, Н. Й.

### Манифестаційні народні збори в справі закупна бондів позички Свободи.

Ратунковий комітет для несення помочі рідному краєви, в склад котрого входять: братство Пресв. Тройці, товариство ім. Богдана Хмельницького і братство св. Димитрія, скликав на день 20. падолиста б. р. загальні збори в справі позички національної оборони для здобуття і закріплення незалежности Галицької Держави. Збори відбулися в галі церковній за раз по богослуженню.

Збори отворив предсідатель комітету ратункового, п. Григорій Бардак, і покликав на секретаря зборів Володимира Яськевича. Місцевий парох, о. Володимир Лотович, представив присутним на гали людям нашого дорогого гостя д-ра Луку Мишугу, котрого принято з почестию через повстання з місць і гучними оплесками. Предсідатель представив ціль скликання зборів і уділив голосу д-рови Демидчукови, котрий виголосив вступне слово, пригадуючи присутним учасникам на зложену в тійсамій галі в дни 30. жовтня б. р. на зборах присягу, після котрої кождий свідомий Українець має доложити всіх зусиль для підпертя нашого правительства, на чолі котрого стоїть др. Е. Петрушевич.

Опісля предсідатель зборів уділив голосу д-рови Мишузі. Шановний референт в імени нашої рідні, в імени старого краю і в імени правительства д-ра Петрушевича привитав нас і передав нам свій привіт. Старий край ковзе, — сказав референт — старий край дивиться на американських емігрантів і кличе до них о поміч, бо кождий в старім краю дав вже все, що мав: майно, здоровле і життє. Старий край опинився в нещастю, бо одною лавою прямують до освобождення з польського ярма. Дальше шановний референт змалював історію повстання Української Народної Республики, а опісля наїзд Поляків, боротьбу з ними по нинішний день і теперішне положення Українців в старім краю в неволі ляцькій. Представив дальше всі польські злочини, насильства, терори і знущання над нашим нещасним народом, замикання всяких шкіл українських, заборону українського університету, кольонізацію українських земель Мазурами, і т. д., і візвав до помочі правительству д-ра Петрушевича, котре яко одиноке представництво бореться о наші права. Се правительство жадає від нас помочі фінансової і фізичної, а тепер з нагоди конференції міжнародної у Вашінгтоні — вислання протесту против неправного наїзду Поляків на наш край.

По двогодинним рефераті д-ра Мишуги забрав голос п. Володимир Лотоцький, редактор „Свободи" і представив історію відродження українського народу в Галичині та боротьбу наших Січовиків в Галичині і на Великій Україні.

По скінченню реферату п. Лотоцького др. Демидчук відчитав резолюцію, котру одноголосно принято. Після сеї резолюції ухвалено внести протести до президента Гардінґа і секретаря Гюза.

Пан Михайло Заверуха забрав голос і візвав присутних людий, котрі ще Бондів Свободи не купили, щоби се нині вчинили, бо не Українець сей, котрий свого народного обовязку не виповнить.

По вичерпанню рефератів хор під батутою п. Василя Савицького відспівав кілька гарних пісень, а предсідатель зборів подякував шановним референтам за їх реферати, і присутним гостям за участь.

На зборах зложили на Бонди Свободи слідуючі: Василь Тижник $25; Василь Ґереґа $15; Дмитро Білик, Андрій Музика, Григорій Звір, Юрко Лимич, Мирон Корицький, Володимир Курило і Григорій Троць по $10; Катерина Балко, Анастазія Махно, Данило Канас і Іван Дупак по $5. — Разом $115.

Крім сего тогосамого дня на гостині у п. Романа Кузьми на поклик п. Николая Пухаля зложили по $5 слідуючі: Анна Пухаль, Іван Евгений Яськевич, Анна Кравчук, Петро Кузьма і Григорій Ділета. — Разом $25. Всіх гроший зібрано отже 140 долярів, а загальна збірка української громади в Бруклині виносить $1.400.

Президія ухвалені протести вислала до Вашінгтону — до президента Гардінґа і секретаря Гюза. Як би так всі українські громади зробили, то позичка Української Галицької Держави булаб укінчена.

Володимир Яськевич,
секретар зборів.